

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Елена Грозева Желева, д.п.

Катедра „Здравни грижи“ на Филиал - Сливен, при Медицински университет
„Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна
Вътрешен член на научното жури

Определена за член на Научното жури със Заповед № Р-109-259 от 21.07.2020г. на Ректора на МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна, а на основание Протокол №1/27.07.2020г. да изготви **рецензия** по процедура за придобиване на образователна и научна степен „**Доктор**” с кандидат асистент **Виолета Миткова Алексиева** във Филиал – Сливен на МУ Варна.

Относно: Присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“.

На тема: „**Проучване на информираността за сексуалното здраве сред подрастващите**“.

Научен ръководител: **доц. Диана Димитрова, д.пс.**

Представени са всички необходими документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Предложеният за защита дисертационен труд на **асистент Виолета Миткова Алексиева** е резултат на дългогодишната ѝ, целенасочена работа като специалист по здравни грижи, преподавател и изследовател. През 1991 г. завършва с отличен успех Полувисшия медицински институт “Йорданка Филаретова“ гр. София, където придобива специалност „акушерка“ и получава полувисше медицинско образование. Завършва бакалавърската си степен в специалност «Управление на здравните грижи» с професионална правоспособност «ръководител на здравните грижи» и «преподавател по медицинска практика» в Медицински университет - София през 2007г. А през 2009г. - магистратура в МУ, ФОЗ - София – с професионална квалификация «Мениджър на здравните грижи».

От 1991г. до 2005 г. работи като медицинска сестра в гр. София и гр.Мездра. От 2005г. до 2012г. е старша акушерка в МБАЛ- Мездра и главна медицинска сестра в периода 2012г. – 2013г. в ЦСМП- Враца. Като акушерка работи 2 години в Стара Загора – УМБАЛ „Проф. д-р Стоян Киркович“. От

2013 г. е асистент в катедра „Здравни грижи“ във Филиал – Сливен на Медицински университет – Варна към специалност „акушерка“.

Асистент Алексиева е утвърден преподавател, с високи професионални компетенции в областта на здравните акушерски грижи, клиничната практика и преддипломния стаж.

Дисертационният труд на **асистент Виолета Миткова Алексиева** е посветен на значим проблем, свързан с разкриване **информираността за сексуалното здраве сред подрастващите**, въз основа, на което се разработва и прилага **„Модел на координационен център за повишаване на информираността за сексуалното и репродуктивно здраве в рамките на акушерската медицинска специалност“**. В основата на труда е тезата на авторката, че ако се използва разработеният и предложен модел на координационния център за повишаване на информираността, относно сексуалното и репродуктивно здраве в рамките на акушерските компетентности сред подрастващите се постига непрекъснато повишаване на информираността им за сексуалното здраве.

Дисертационният труд на **асистент Виолета Алексиева** третира актуален, съществен и значим проблем: **информираността, относно сексуалното и репродуктивно здраве сред подрастващите**. В труда са представени установените пропуски в информираността на подрастващите, учителите и родителите, относно сексуалното здраве. Създаденият инструментариум е удачен за проведеното целенасочено изследване за представяне на знания в областта на сексуалното и репродуктивно здраве сред подрастващите, учителите, родителите и здравните специалисти. Разработеният **„Модел на координационен център за повишаване на информираността за сексуалното и репродуктивно здраве“** ще намери значимост в рамките на акушерската медицинска специалност. Разработената учебна програма **„Предоставяне на услуги, подходящи за млади хора“** е актуална и значима за следдипломно обучение на акушерки и медицински сестри, чрез която ще се усвоят знания, ще се формират умения и професионални компетенции за повишаване на сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора.

Дисертационният труд съдържа 198 страници, онагледен е с 49 фигури, 6 таблици и съдържа 6 приложения. Библиографският списък съдържа 290 литературни източника, от които 31 на кирилица и 249 на латиница и 10 от интернет. Трудът е структуриран и включва: въведение, шест глави, изводи, препоръки и приноси, литература, приложения. Докторантката има три публикации във връзка с дисертационния труд.

Правилно е структуриран съобразно изискванията, включва: **въведение**; първа глава **„Литературен обзор – актуалност на темата“** с пет параграфа;

втора глава **”Цел, задачи и хипотези”** с два параграфа; трета глава **„Методология на дисертационния труд”** с дванадесет параграфа; четвърта глава **”Резултати от собственото проучване и обсъждане”** с три параграфа; пета глава **„Модел на координационен център за повишаване на информираността за сексуалното и репродуктивно здраве в рамките на акушерската медицинска специалност“**; шеста глава **„Изводи, препоръки и приноси“**; използвана литература и приложения. Съдържанието отговаря на темата и отразява резултатите на направените изследвания от асистент Виолета Алексиева.

Във **Въведението** е представена социалната, научната и практико-приложна значимост на изследвания проблем.

В **Първата глава** докторантката представя актуалността на изследвания проблем; прави теоретичен анализ на сексуалното здраве и проблемът му в Република България; разглежда рисковото поведение на подрастващите и сексуалното им здраве; акцентира върху информираността като средство за подобряване на сексуалното здраве сред подрастващите; спира поглед и върху сексуалното образование в България. Обобщава изискванията на националните документи за реализиране на сексуалното образование у нас.

Използваните литературни източници показват информираността на авторката по изследвания проблем.

Виолета Алексиева разглежда информираността за сексуалното здраве сред подрастващите чрез теоретични основания и доказателства. Защищава собствената си позиция за съдействието и ефективността на знанията, информираността и изграждането на позитивни поведенчески междуличностни модели на общуване у младите хора при достигане на тяхната зрялост.

Във **Втората глава** са формулирани целта, задачите и хипотезата на изследването.

Третата глава представя предмета и обекта на изследването. Очертани са организацията, етапите на изследването и прилаганите методи, критерии и показатели. Използвани са теоретичен анализ, документален метод, социологически метод, ситуационен SWOT-анализ и статистически методи.

Разработени са четири анкетни карти със затворени и отворени въпроси. Представената информация за използвания понятиен апарат допринася за цялостното и точно изясняване на понятията и цялостната концепция на дисертационния труд.

В **Четвърта глава** **„Резултати от собствено проучване и обсъждане“** е представен модела на изследването, разкрива се реалното състояние на проблема в практиката, предоставя получените резултати от проведеното изследване. Открояват се: социодемографските характеристики на

изследваните съвкупности; нивото на знания на подрастващите във възрастовите групи от 13 до 15 години, свързано с информираността им за сексуалното здраве; нивото на информираност на родителите на подрастващите, относно сексуалното здраве и готовността им за разговор с тях; нивото на информираност на учители и акушерки за сексуалното здраве и готовността им да проведат качествено обучение на подрастващите.

Направен е задълбочен анализ на вижданията на подрастващите според възрастовите им групи, сред родителите, акушерките и учителите.

Представена е теоретична, математическа и статистическа обработка на емпиричните данни, и интерпретацията им в дисертационния труд.

В **Пета глава** асистент В. Алексиева анализира необходимостта от разработеният **„Модел на координационен център за повишаване на информираността за сексуалното и репродуктивно здраве в рамките на акушерската медицинска специалност“**. Координационният център е в състояние да предлага актуална информация и да предоставя научна консултация по въпросите на сексуалното и репродуктивно здраве от високо квалифицирани специалисти.

Значимостта на преобразуващото изследване е, че ще се апробира в условията на реална среда разработените и предложени координационен център и учебна програма за продължаващо следдипломно обучение.

Обобщените изводи в глава **Шеста** визират мнението на **асистент Виолета Алексиева** за изследваните проблеми в дисертационния труд.

Приноси на труда са с теоретичен и практико-приложен характер. Могат да формулират като:

- ✓ Научно обоснована и апробирана в практиката необходимост от информираност, относно сексуалното и репродуктивно здраве на подрастващите от 13 до 18 годишна възраст и готовността на родители, учители и специалисти за оказване на подкрепа чрез програми за сексуално образование.
- ✓ Представеният **«Модел на координационен център за повишаване на информираността за сексуалното и репродуктивно здраве в рамките на акушерската медицинска специалност»** е ефективна реализация на разглежданите проблеми в дисертационния труд.
- ✓ Разработената учебна програма за продължаващо следдипломно обучение в рамките на 24 учебни часа за акушерки и медицински сестри **«Предоставяне на услуги, подходящи за млади хора»** може да се прилага в педагогическата практика на висшите училища, обучаващи медицински специалисти и сред работещите здравни специалисти.

Представеният автореферат изцяло отразява съдържанието на труда.

Посочените публикации са по темата на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд на тема: **„Проучване на информираността за сексуалното здраве сред подрастващите“** от асистент В. Алексиева, по актуалност, прецизност на методиката, качество на получените резултати и значимост на научните приноси е в съответствие на „Закона за развитие на академичния състав в Република България” и отговаря на изискванията на Правилника за развитие на Академичния състав на МУ – Варна.

Изложените съображения ми дават основание да дам положителна оценка и да предложа на уважаемите членове на Научното жури, да присъдят научната степен **„Доктор”** по образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“ на асистент **Виолета Миткова Алексиева.**

08.09.2020г.

гр. Сливен

Подпис:.....

/проф. Елена Грозева Желева, д.п./